

Technická univerzita v Košiciach
Strojnícka fakulta
Katedra Biomedicínskeho inžinierstva a merania
Akademický rok 2014/2015
III. stupeň vysokoškolského štúdia, ročník 2.
Lektor z vysokej školy: Doc. Ing. Radovan Hudák

ZÁVEREČNÁ PRÁCA
ZO VZDELÁVACIEHO POBYTU V ZAHRANIČÍ
realizovaného s podporou národného projektu „Vysoké školy ako motory
rozvoja vedomostnej spoločnosti“, ITMS kód projektu 26110230120

Meno a priezvisko študenta: Ing. Irenej Poláček
Miesto realizácie vzdelávacieho pobytu v zahraničí: ORTOTIP d.o.o., Maribor, Slovinsko
Kontaktná osoba: prof. Dr. Igor Drstvenšek
Obdobie realizácie vzdelávania: od 15.09.2014 do 14.10.2014

Miesto realizácie vzdelávania v podmienkach podnikovej praxe na Slovensku:
CEIT Biomedical Engineering s.r.o., Košice
Lektor z podniku: Ing. Martin Lisý

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Stanovené ciele vzdelávacieho pobytu v zahraničí.....	4
3. Priebeh praxe (metodika plnenia cieľov).....	5
4. Sumarizácia (naplnenie cieľov)	7
5. Odporúčania.....	8
6. Záver	9
7. Prílohy.....	10

1. Úvod

Vzdelávací pobyt v zahraničí je možné absolvovať v rámci národného projektu „Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti“, ktorý ponúka možnosť zahraničnej praxe študentom II. a III. stupňa vysokoškolského štúdia.

Cieľom projektu je prispôsobenie vysokoškolského vzdelávania reálnym potrebám praxe, vytvorenie prepojenia vysokej školy s podnikovou praxou a zlepšenie pozície absolventa na trhu práce a v podnikaní.

Študenti, ktorí absolvujú v rámci projektu vzdelávanie v podmienkach podnikovej praxe na Slovensku, môžu po odporúčení podnikom a vysokou školou absolvovať vzdelávací pobyt v zahraničnom podniku alebo výskumnej inštitúcii a tým zvýšiť svoje odborné znalosti, skúsenosti a kompetencie.

Ja som vzdelávanie v podmienkach podnikovej praxe na Slovensku absolvoval vo firme CEIT Biomedical Engineering s.r.o., Košice. Po absolvovaní praxe mi bol na základe odporúčania lektora z vysokej školy a lektora z podniku umožnený jednomesačný vzdelávací pobyt vo firme ORTOTIP v Maribore, Slovinsko.

Téma mojej praxe bola zameraná na nastavenia parametrov pre testovanie výroby Ti64 mostíkov a koruniek na EOSINT M280, výskum v oblasti korelácie rozmerov lebky oproti výške a váhe, vyhodnotenie CT dát mostíkov a práca na stroji MLabCusing.

V rámci národného projektu mi bol poskytnutý finančný príspevok na cestovné, stravné a ubytovanie, ako aj potrebná administratívna, organizačná a metodická podpora zo strany odborných a administratívnych zamestnancov projektu.

2. Stanovené ciele vzdelávacieho pobytu v zahraničí

Cieľom vzdelávacieho pobytu bolo získanie praktických skúseností v súvislosti s výrobou dentálnych implantátov metódou Rapid Prototyping (RP) známou ako 3D tlač.

Počas vzdelávacieho pobytu som pracoval na konkrétnej úlohe s názvom „Nastavenia parametrov pre testovanie výroby Ti64 mostíkov a koruniek na EOSINT M280, Výskum v oblasti korelácie rozmerov lebky oproti výške a váhe, vyhodnotenie CT dát mostíkov, práca na stroji MLabCusing“.

Novodobá 3D technológia poskytuje výrobu dentálnych komponentov na mieru konkrétnemu pacientovi. Ide o technológiu využívajúcu počítačové modely (CAD/CAM), ktoré sa stali alternatívou klasických metód odliatkov a voskových techník. Fyzický model môže byť vyrobený na základe údajov získaných zo základných medicínskych zobrazovacích techník, a to počítačovej tomografie (CT) alebo magnetickej rezonancie (MRI), prípadne na základe 3D scanu odliatku čeľuste. Pri RP technológii vzniká 3D model priamo na základe modelu vytvoreného s podporou počítača. Model je vytváraný postupným spekaním a vrstvením kovového prášku, vysoko výkonným laserom. Hlavnou výhodou aditívnej výroby je zníženie prevádzkového času a lepšia zhoda implantátu s požadovaným tvarom, čo vedie k zvýšeniu kvality implantátov, zvýšeniu spokojnosti pacientov a k zníženiu nákladov pri liečbe.

Pre výrobu komponentov sa doteraz používal prášok zliatin titánu. Spoločnosť ORTOTIP využíva pre výrobu dentálnych implantátov zliatiny kobalt - chróm. Prístroje používané na výrobu sa líšia v základných parametroch, ako je napríklad už spomínaný materiál výroby, výkon lasera atď.

Firma ORTOTIP patrí medzi popredné firmy v oblasti 3D tlače. Firma získala za minulý rok dva medzinárodné patenty a jeden patent v rámci Slovinska. Pri riešení praktickej úlohy som sa dostal do priameho kontaktu s komerčnou výrobou dentálnych implantátov, mostíkov a koruniek. Ich výroba musí byť na vysokej odbornej úrovni, vyrobené produkty sú priamo implantované pacientom.

Katedra Biomedicínskeho inžinierstva a merania nedávno zakúpila prístroj na výrobu dentálnych implantátov metódou RP zo zliatin kobalt – chróm. Skúsenosti získané počas vzdelávacieho pobytu vo firme ORTOTIP sú pre mňa veľmi cenné predovšetkým pri práci s týmto druhom zliatin. Mojej práci viem pridať hodnotu v zmysle zlepšenia postupov v oblasti dentálnej výroby a porovnávacej analýzy postupov v jednotlivých výskumoch. Okrem práce na prístroji som získal zručnosti vo vytváraní 3D modelov v programe Exocad.

3. Priebeh praxe (metodika plnenia cieľov)

Prax v spoločnosti ORTOTIP som začal 16.09.2014. Najprv ma previedli priestormi spoločnosti a boli mi ukázané stroje, ktorými spoločnosť disponuje, a na ktorých by som sa mal naučiť pracovať, čo je hlavným cieľom tejto praxe. Po krátkej exkurzii sa prešlo k povinnému školeniu BOZP. To už sa začalo krátke školenie práce v programe exoCAD a ukážka základných funkcií pre tvorbu koruniek a mostíkov. Postupne som začal samostatne pracovať so softvérom exoCAD a konzultovať jednotlivé kroky s ostatnými pracovníkmi spoločnosti. K práci na stroji som sa ešte osobne nedostal, ale stále som sa zúčastňoval na výrobnom procese.

Keď som mal v práci voľnejšie, študoval som metodiku testovania nastavenia parametrov výroby. Táto metodika by mala pomôcť v budúcnosti rýchlejšie a optimálne nastaviť parametre výroby na stroji ConceptLaser MLab Cusing a EOSINT M280 pre produkciu dentálnych náhrad pomocou aditívnej výroby. Stroj MLab, rovnaký ako v spoločnosti ORTOTIP, zakúpila Katedra biomedicínskeho inžinierstva a merania na Technickej univerzite v Košiciach.

Dňa 23.1.2014 som sa v spoločnosti prof. Drstvenška zúčastnil na exkurzii na druhej prevádzke spoločnosti ORTOTIP v Murskej Sobote a bol som prevedený po priestoroch oddelenia biomedicínskeho inžinierstva Univerzity v Maribore a priestoroch, kde má spoločnosť ORTOTIP, ako bývalý "spin-off", svoje podporné pracovisko.

Keďže ORTOTIP je malá spoločnosť, nemal som stopercentný prístup k dentálnej výrobe. Keď som nemohol práve byť v procese výroby, s čím sa aj počítalo dopredu, tak som spracovával metodiku merania CT snímok lebiek. Pri týchto meraniach išlo o porovnanie parametrov lebiek s parametrami BMI indexu. Po spracovaní metodiky merania som mal prejsť k samotnému meraniu. Merať som mal CT snímky lebiek, ktoré poskytla spoločnosť CEIT Biomedical Engineering s.r.o., avšak nebolo možné získať späť BMI údaje a k tomu aj vek a pohlavie osoby, pretože pri CT vyšetrení sa tieto údaje nezapisujú a na ich výdaj by bolo potrebné požiadať ošetrojúcich lekárov, ktorí predpísali danému pacientovi CT vyšetrenie. To by však bol zdĺhavý a zložitý proces. Preto sme s doc. Ing. Hudákom zo spoločnosti CEIT Biomedical Engineering s.r.o., ponúkli Prof. Dr. Drstvenškovi spoluprácu na tomto projekte, kde by sme boli schopní, s povolením vedenia nemocnice, zbierať CT snímky spolu s patričnými údajmi pre ich výskum a poprípade ich aj merať. Pána Dr. Drstvenška sme oboznámili s touto ponukou, ktorej bol naklonený. Ja som mu odovzdal spísanú presnú metodiku merania daných rozmerov lebiek spolu s mäkkým tkanivom a túto úlohu sme uzavreli.

Po uzavretí problematiky ohľadom lebiek, som sa začal venovať problematike presnosti výroby dentálnych náhrad. Išlo o uzavretie prípadu, ktorý spoločnosť ORTOTIP spolu s Univerzitou v Maribore a Technickou univerzitou v Košiciach riešili už pred dvoma rokmi. Spoločnosť ORTOTIP vyvinula špeciálnu žihaciu pec, vďaka ktorej vie uvoľniť vnútorné pnutia v dentálnej náhrade naindukované počas výroby a tým predísť zdeformovaniu výsledného produktu v dôsledku pôsobenia týchto vnútorných pnutí. Ako jediní dokážu

vyrábať celé 14 - 16 členné dentálne mostíky, čo dokazuje, že sú špička v odbore. Pre účely overenia presnosti vyrobili 3 typy mostíka, ktoré boli nasnímané v Centre počítačovej tomografie Katedry biomedicínskeho inžinierstva a merania, Technickej univerzity v Košiciach pre získanie aktuálneho 3D STL modelu mostíka. Tento mostík bol potom zaslaný späť do Mariboru, kde bola naň aplikovaná prvá vrstva povrchovej keramiky a proces snímania sa zopakoval. Potom boli aplikované všetky ostávajúce vrstvy keramiky a znova sa snímanie zopakovalo. Z týchto meraní sme dostali tri 3D STL modely, ktoré som porovnával s nominálom, teda s modelom, ktorý bol navrhnutý ako ideálny. Porovnával som tom vo freeware softvéri GOM V8 Inspect. Získané výsledky som spracoval do 11- stranového článku, ktorý ešte musí prejsť korekciou angličtiny a musia sa doplniť nejaké ostávajúce formálne údaje a ak ho príjmu, bude publikovaný v Rapid Prototyping Journal a v jednom z odborných časopisov o dentálnej protetike.

Ukončením tohto článku som ukončil aj pôsobenie v spoločnosti ORTOTIP a rozlúčil sa s Dr. Drstvenšekom, ktorý odcestoval na konferenciu iCAT, ktorú organizuje, a na ktorej mi ponúkol účasť, ktorú som pre iné povinnosti musel, bohužiaľ, odmietnuť.

4. Sumarizácia (naplnenie cieľov)

Prax mi dala praktické aj teoretické zručnosti vo viacerých oblastiach týkajúcich sa biomedicínskeho inžinierstva, implantológie a dentálnej protetiky. Dúfam, že poznatky získané v spoločnosti ORTOTIP mi pomôžu pri práci na katedre, na ktorej študujem 3. stupeň, na strojoch, ktoré by mali prísť v dohľadnej dobe. Samozrejme, čím viac som išiel do hĺbky každej problematiky, ktorej som sa venoval, za ten relatívne krátky čas, prichádzal som na nové a ďalšie otázky, či problémy, ktoré som musel riešiť. Takže nakoniec odchádzam, možno, s viac otázkami ako som prišiel, no už nie sú tak triviálne ako boli predtým, než som prišiel. Ďalej už musím na odpovediach pracovať sám a dúfam, že kontakty na profesionálov v danej oblasti, nadobudnuté na tejto zahraničnej stáži, mi v tom pomôžu, pretože to isto nebude mesačná cesta.

5. Odporúčania

V súvislosti so získanými odbornými skúsenosťami odporúčam v pokračovaní a prehĺbení spolupráce medzi spoločnosťou ORTOTIP, Mariborskou univerzitou, Technickou univerzitou v Košiciach a spoločnosťou CEIT Biomedical Engineering s.r.o.

Tieto inštitúcie a spoločnosti majú všetky predpoklady aby sa navzájom dopĺňali a spolu napredovali v oblasti invazívnej implantológie, od návrhu implantátu, jeho testovanie až po samotnú výrobu platových a titánových implantátov pre craniomaxillofaciálnu oblasť a tiež koruniek pre dentálnu výrobu, keďže tieto spoločnosti sú jediné svojho druhu v strednej a východnej a juhovýchodnej Európe.

Avšak po absolvovaní stáže v spoločnosti ORTOTIP, poprednom a dlhoročnom výrobcovi dentálnych a craniomaxillofaciálnych náhrad additívnou výrobou, by som odporúčal Technickej univerzite v Košiciach výrazne zlepšiť výuku a jej zameranie v oblasti implantátov, biomechaniky, mechaniky a biomateriálov pre segment invazívnej implantológie.

6. Záver

Hlavným prínosom vzdelávacieho pobytu vo firme ORTOTIP sú pre mňa praktické znalosti nadobudnuté pri práci v skúsenom tíme a s novou technológiou, ktorú používajú už 5 rokov. To znamená, že majú prepracované know-how a vycyhané všetky „muchy“ celého výrobného procesu, či už v štádiu návrhu alebo samotnej výroby.

Prínos vzdelávacieho pobytu spočíva aj v tom, že pokiaľ na Slovensku som mal na prácu a konzultáciu vo firme iba niekoľko hodín denne, niekedy ani nie hodinu, tak v zahraničí som bol celý deň vo firme. Teda možnosť práce bola väčšia, objem práce bol väčší, a zostal aj čas na odborné konzultácie.

Vedomosti a zručnosti získané v spoločnosti by som chcel uplatniť na Technickej univerzite v Košiciach a tiež v spoločnosti CEIT Biomedical Engineering, ktorá plánuje začať podnikat' s segmente dentálnej výroby, oblasti na ktorú som bol školený na zahraničnej praxi v spoločnosti ORTOTIP d.o.o. vďaka projektu „Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti“, prostredníctvom ktorého som mal možnosť túto napĺňajúcu stáž prepracovať.

7. Prílohy

Fotodokumentácia praxe v spoločnosti ORTOTIP.

Súhlasím so zverejnením správy na komunikačnom portáli národného projektu pre potreby monitorovania a popularizácie projektu, prípadne na príslušných médiách vysokej školy, kde študujem.

Podpis študenta:

Dátum odovzdania:

Kancelária národného projektu „Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti“ vyhlasuje, že za obsah produktu zodpovedá výlučne autor a Európska komisia ani kancelária národného projektu nenesú zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v danej záverečnej správe.